

Rifat Klopić

Izbor izreka pravoslavnih duhovnjaka

Sažetak

Pred nama je tek mali izbor izreka pravoslavnih duhovnjaka koje je sačinio prof. dr. Rifat Klopić, a koje ustvari predstavljaju dio velike građe koju je profesor pripremio za knjigu koja će, uz Božiju pomoć, ubrzo ugledati svjetlost dana. Spomenuta knjiga na jednom mjestu sabire misli velikog broja duhovnih velikana iz svakog kuta Zemlje i različitih religijskih pripadnosti. Namjera nam je da ovim izborom približimo i pokažemo koliko sličnosti, a nerijetko i istovjetnosti, postoji u mislima duhovnih velikana svih nebeskih vjera, onih duhovnjaka čiji je um bio nadahnut Apsolutom Koji ispunjava sve stvoreno, s tim da je ovom prilikom naglasak na pravoslavnim duhovnjacima, s obzirom na to da se u ovom broju časopisa *Živa baština* na primjeru dva rada obrađuju sličnosti između pravoslavlja i sufizma.

Poznavajući islama i islama, onoga što je poznato kao sufizam, čitajući sljedeće izreke biti će veoma lahko uočiti sličnosti s islamskim duhovnim učenjem.

Treba napomenuti da su neki od citiranih duhovnjaka živjeli u vremenu prije Velikog crkvenog raskola (1054), pa samim tim pripadaju hrišćanstvu općenito.

Ključne riječi: pravoslavlje, duhovnost, duhovnici, izreke.

- Ava Agaton:** "Čovjek u svako doba treba pred sobom imati Božiji sud."
- Ambrozije Optinski:** "ŽIVI - ne tuguj, nikoga ne razdražuj, nikome ne dosađuj, budi tiši od vode, niži od trave, i sve poštuju."
- Ava Antonije:** "Ne napuštaj volju Božiju, da bi ispunio volju ljudi."
- Ava Arsenije:** "Poslije razgovora često sam se kajao, a poslije ćutanja nikada."
- Ava Arsenije Atonski:** "Visoko cijeni svaki udisaj, jer se on neće vratiti."
- Grigorije Bogoslov:** "Reci nešto bolje od ćutanja ili čuvaj svoje ćutanje."
- Ignatije Brjančaninov:** "Gospode, daj mi jedan jedini dan, za koji se ne moram kajati."
- Diadoh Fotički:** "Budi strpljiv i, stojeći u vjeri koju pokreće ljubav, štiti dok te Bog ne prosvijetli i time te osposobi da govoriš o njemu. Jer nema ničeg tužnijeg od čovjeka koji govori o Bogu, a nema Boga."
- Ava Dorotej:** "Vjeruj da sve što se nama događa biva po promislu Božijem, i tada ćeš bez zabune i straha podnositi sve što te snađe"
- Evagrije Pontski:** "Nije nam određeno da ne prestano radimo, bdijemo i postimo, dok nam je zakon da bez prestanka molimo."
- Filaret Moskovski:** "Da bi Bog bio sa nama, potrebno je da mi budemo sa Njime."
- Ava Filemon:** "Ako želiš ići putem svetih, pronadi radost u jednostavnom životu; skromno se odijevaj i hrani; budi prirodan; ne pravi se važan dok hodaš; govori iz srca..."
- Ava Gavriilo:** "Nemojte se truditi da se vaše prisustvo primijeti, nego da se vaše odsustvo osjeti."
- Grigorije Sinait:** "Čemu toliko riječi? Molitva, to je Bog koji ispunjava sve u svemu. Molitva je Bog; ona nije nešto što se kreće od mene, već nešto u čemu učestvujem: ne ono šta ja činim, već je to Bog koji djeluje u meni."
- Ava Hrizostom:** "Ne donosi nama toliko korist molitva za prijatelje, koliko za neprijatelje."
- Inokentije Moskovski:** "Ne nalazi vremena za molitvu samo onaj koji neće da se moli."
- Ava Isaija:** "Spoznaj sebe samog i izuči šta donosi štetu tvojoj duši."
- Isaija Otšelnik:** "Patnje nam pomažu da čuvamo zapovijesti Božije."
- Isak Sirijski:** "Siđi u svoje srce i naći ćeš u njemu ljestvicu za penjanje u carstvo Božije."
- Ava Isidor:** "Ne dopuštaj gnjevnu da se podigne do tvog grkljana."
- Isidor Pelusiot:** "Trebalo znati da svi ne obraćaju pažnju na ono što govorimo, već na ono što činimo."
- Jefrem Sirin:** "Ako zavoliš ćutanje, tada ćeš biti drag mnogima."
- Josif Isihasta:** "... Ako ti Bog povjeri neke duše, nauči ih samo jednu stvar: molitvu. Ona će ih naučiti svemu drugom ..."
- Jovan Kasijan:** "Ne treba se bojati spoljašnjeg neprijatelja, neprijatelj naš je sadržan u nama samima."
- Jovan Zlatousti:** "Najbolje poznaje sebe onaj ko za sebe misli da je ništa."
- Porfirije Kavsokalivit:** "Da bi te drugi zavoljeli, treba prvo ti da voliš njih."
- Ava Kleopa:** "Propovijed koju sveštenik drži svojim životom je najuzvišenija."
- Jovan Lestvičnik:** "Milost Božija se ukazuje onima koji mu služe, a utjehu daje onima koji Ga vole."
- Maksim Ispovjednik:** "Ako hoćeš da ne otpadneš od ljubavi Božije, ti ne dopusti niti da brat tvoj zaspri ogorčen na tebe, niti da ti zaspri ogorčen na njega; nego idi pomiri se sa bratom svojim."
- Marko Podvižnik:** "Nema većeg neprijatelja čovjeku, nego što je on sam sebi."
- Ava Mojsije:** "Ako život nije usklađen s molitvom, sav je trud uzaludan."
- Nikodim Agiorit:** "Čuvaj um od neznanja, jer mu neznanje ne dozvoljava da vidi istinu."
- Nil Sinajski:** "U svim djelima svojim, kao svjetiljkom, koristi se rukovodstvom savjesti." Nektarije Optinski: "Snaga molitve nije u obilju riječi, već u iskrenosti molitvenog uzdaha."

- Ava Or:** “Kakva god te nevolja susrela, ne optužuj za nju nikoga osim sebe i govori: ovo mi se dogodilo zbog mojih grijeha.”
- Origen:** “Bog nikog ne kažnjava, da ga prije toga ne opomene.”
- Pajsije Svetogorac:** “Kad vidimo čovjeka koji je i pored toga što ima sve napet, zabrinut i tužan, znajmo da mu nedostaje Bog.”
- Petar Damaskin:** “Ništa nije bolje, nego spoznati svoju nemoć i neznanje, i ništa nije gore, nego ne razumjeti to.”
- Afrata Persijski:** “Prije nego što počneš sa molitvom oprostí svima koji su te povrijedili. Samo će tada tvoja molitva uzaći u prisutnost Boga. Ako nisi oprostio, tvoja molitva će jednostavno ostati na zemlji.”
- Ava Pimen:** “Ako se budeš pridržavao ćutanja, onda ćeš spokoj naći svugdje – ma gdje da živiš.” Amma Sara: “Kad bi molila Boga da svi ljudi budu zadovoljni sa mnom, pred svakim bi vratima trebala da mijenjam svoje mišljenje. Stoga ću ga radije moliti da moje srce bude čisto prema svima.”
- Ava Serapion:** “Ako dakle hoćeš da budeš smiren, nauči se da velikodušno podnosiš ono što ti drugi čine.”
- Serafim Sarovski:** “Staraj se da spoznaš sebe i nećeš imati volje da osuđuješ druge.”
- Siluan Atonski:** “Savršeni ništa ne govore od sebe. Oni govore samo ono što im se daje ‘sviše’.”
- Simeon Novi Bogoslov:** “Ko ima vlast nad svojih pet čula, taj je car.”
- Sofronije Saharov:** “Traženje volje Božije je nešto najbitnije u našem životu.”
- Arsenije Streljcov:** “Najvažnije je pomagati drugima, olakšati im bremena i moliti se za njih.” Amma Sinklitikija: “Kao što u davna vremena nije bilo moguće sagraditi brod bez eksera, tako nije moguće ni spasiti se bez smirenomudrenosti. U našem duhovnom životu daske su vrline, a ekseri – smirene misli o njima.”
- Simeon Novi Bogoslov:** “Ko vlada svojim ćulima, vlada čitavim svijetom.”
- Simeon Studit:** “Potrudi se da ti Bog bude drug, i čovječija pomoć neće ti trebati.”
- Nil Sinajski:** “U svim djelima svojim, kao svijećom, koristi se rukovodstvom savjesti”
- Ava Sisoje:** “Traži Boga ... i ne pitaj gdje stanuje.”
- Sofronije Saharov:** “Pomisao je prvi stadij grijeha. Njena pojava u sferi čovjekove svijesti još uvijek nije grijeh: to je samo predlaganje grijeha. Odbacivanje zle pomisli onemogućava dalji razvitak grijeha.”
- Tadej Vitovnički:** “Ne smetaju nama drugi, mi smetamo sami sebi.”
- Teofan Zatvornik:** “Nema manjeg grijeha od osude, ali ni opasnijeg.”
- Ava Varsanufije:** “Da li želiš da se izbaviš od nevolja i da se ne opterećuješ njima? Očekuj i veće, pa ćeš se uspokojiti.”
- Tihon Zadonski:** “Bolje, neuporedivo bolje je biti drag Bogu svome, nego cijelom svijetu.” Ava Varsanuvije: “Smirenje se sastoji u tome da čovjek sebe smatra zemljom i pepelom, i to na djelu, a ne samo na riječima.”
- Ava Vasilije:** “Početak duševne čistoće je ćutanje.”

Izvori i preporuke za dalje čitanje

- Dobrotoljublje* (1-5), Manastir Hilandar, Beograd.
- Jovan Lestvičnik, *Lestvica*, Manastir Hilandar, Beograd, 1993.
- Sofronije Saharov, *Starac Siluan*, Manastir Hilandar, Beograd, 1998.
- Veliki starečnik – Pouke pustinjskih otaca*, Obraz svećki, Beograd, 2013.
- Starečnik, *Beseda*, Beograd, 2000.
- Koconis Joanikije, *Starečnik* (izreke svetogorskih staraca), Zadužbina svetog manastira Hilandara, Beograd, 2004.
- Paladije, *Levsaiik*, Šibenik, 2004.
- Evergetinos ili Zbornik bogoglasnih izreka i pouka bogonosnih i svetih otaca*, Obraz svećki, Beograd, 2019.
- Melentije Hilandarac, *Duhovna gradina (zbirka mudrih izreka svetih otaca za duhovni život)*, Manastir Slance, Beograd, 1981.
- Simeon Novi Bogoslov, *Sabrane besede*, Beograd, Obraz svećki, 2005.
- Isak Sirin, *Podvižnička slova*, Pravoslavna misionarska škola pri hramu sv. Aleksandra Nevskog; Beograd.

Abstract

A Selection of Sayings of Orthodox Spiritual men

Rifat Klopić

What we see is only a small selection of sayings by Orthodox spiritual men compiled by prof. dr. Rifat Klopić. The selection is a part of extensive material that was prepared by the professor for the book which will soon see the light of day, with God's help. The book gathers in one place the thoughts of a large number of great spiritual men from every corner of the Earth and from every religious affiliation.

Our intention with this selection is to bring closer to the readers and show them how many similarities, and often identicalness, exists in the minds of great spiritual men of all heavenly religions, those spiritual men whose mind was inspired by the Absolute Who fulfills all creation, with the emphasis on Orthodox clergymen, since two papers of this issue of the magazine *Living Heritage* discuss similarities between Orthodoxy and Sufism.

When reading the following sayings, connoisseurs of Islamic mysticism, which is known as Sufism, will find it very easy to notice similarities with Islamic spiritual teaching. It is noteworthy that some of the quoted spiritual men lived in the time before the great schism in 1054, and, therefore, belong to Christianity in general.

Keywords: orthodoxy, spirituality, spiritual men, sayings